

Universal Declaration of Human Rights - Sorbian, Upper

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Powšitkowne wozjewjenje čłowječich prawow

Zjednočenych narodow wot 10. 12. 1948

Preambla

Dokelž twori pļipóznaće wšëm čłonom čłowjeskeje swójby pļisłušaceje dostojnosće a jich jenakich a njeparujomnych prawow zakład swobody, sprawnosće a měra w swěće,

dokelž stej njedopóznaće a znaječanje čłowječich prawow k aktam barbarstwa wjedłoj, kotrež su swědomje čłowjestwa hłuboko zranili, a dokelž je so wutworjenje swěta, w kotrymž spožči so čłowjekam, swobodnym wot stracha a nuzy, swoboda řečenja a wěry, jako najwyše prócowanje čłowjestwa wozjewiło,

dokelž je bytostne, čłowječe prawa z knjejstwom prawa škitać, zo njeby so čłowjek k zběžkej pļećiwo tyranstwu a potłóčowanju jako poslednjemu srědkej nuzował,

dokelž je bytostne, wuwice pļećelskich počahow mjez narodami spěchować,

dokelž su ludy Zjednočenych narodow we wustawkach znowa swoju wěru do zakładnych čłowječich prawow, do dostojnosće a hódnoty čłowjeskeje wosoby a do runoprawosće muža a žony wobkrućili a wobzamknyli, socialny postup a lěpše žiwjenske poměry pļi wjetšej swobodze spěchować,

dokelž su so sobustawske staty zawjazali, w zhromadnym dźěle ze Zjednočenymi narodami powšitkowne respektowanie a zwoprawdženje čłowječich prawow a zakładnych swobodow pļesadzić,

dokelž je zhromadne měnjenje wo tutych prawach a swobodach pļewšo wažne za połne spjelnjenje tutoho zawjazka,

proklamuje Generalna zhromadźizna

tute Powšitkowne wozjewjenje čłowječich prawow jako zhromadny ideal, kotryž ma so wot wšěch ludow a narodow docpěć, zo bychu kóždy jednotliwec a wšě organy towaršnosće tute wozjewjenje stajnje w pomjatkuměli a so prócowali, pļez wučbu a kubłanje respektowanie tutych prawow a swobodow spěchować a pļez postupowace naprawy w narodnym a mjezynarodnym wobłuku jich powšitkowne a faktiske pļipóznaće a zwoprawdženje pola wobydlerstwa kaž sobustawskich statow tak tež tych jich nadknjejstwu podstejacych teritorijow zaručeć.

Artikl 1

Wšitcy čłowjekajo su wot naroda swobodni a su jenacy po dostojnosći a prawach. Woni su z rozumom a swědomjom wobdarjeni a maja mjezsobu w duchu bratrowstwa wobchadžeć.

Artikl 2

Kóždy je woprawnjeny, w tutym wozjewjenju proklamowane prawa a swobody wužiwać, a to bjez kóždehožkuli rozeznawanja, kaž po rasy, barbje, splahu, řeči, religiji, politiskim abo druhim pļeswědčenju, narodnym abo socialnym pochadze, po zamóženju, narodze abo druhim statusu .

Dale njesmědža so žane rozdžěle činić na zakładže politiskeje, prawniskeje abo mjezynarodneje pozicije kraja abo teritorija, kotremuž wosoba přisłuša, njedźiwajo na to, hač je njewotwisny, hač pod rukowaćelstwom steji, hač njewobsedži swójske knježerstwo abo hač podleži někajkemu druhemu wobmjezowanju swojeje suwerenity.

Artikl 3

Kóždy ma prawo na žiwjenje, swobodu a wěstotu wosohy.

Artikl 4

Nichtó njesmě so w njewólnistwje abo robočanstwje dźeržeć; njewólnistwo a wikowanje z njewólnikami stej we wšěch svojich formach zakazanej.

Artikl 5

Nichtó njesmě so podčisnyć čwělowanju abo surowemu, nječłowjeskemu abo ponižowacemu wobchadženju abo chłostanju.

Artikl 6

Kóždy ma prawo, wšudže jako prawakmany připóznaty być.

Artikl 7

Wšitcy čłowjekoj so přez zakonjom runi a maja b jež diskriminacije prawo na jenaki škit přez zakon. Wšitey maja pawo na jenaki škit přeciwo kóždej diskriminaciji, kotraž by předeležace wozjewjen je zraniła, a přeciwo pobudžen ju k tajkej diskriminaciji.

Artikl 8

Kóždy ma prawo na skutkownu juristisku pomoe pola přislušnych nutłkostatnych sudnistwow přeciwo jednanjam, kotrež jeho jemu po wustawje abo po zakonu přistejace zakładne prawa ranja.

Artikl 9

Nichtó njesmě so swojowólnje zajeć w jatbje dźržeć abo z kraja wupokazać.

Artikl 10

Kóždy ma w poľne; runoprawosći prawo na to, zo so wo jeho prawach a winowatosćach a wo kóždej přeciwo njemu zapoloženj; chłostanskoprawnej skórbje přez njewotwisne a njestranske sudnistwo sprawnje a zjawnje jedna.

Artikl 11

1. Kóždy chłostajomneho jednanja dla wobskorženy ma prawo na to, jako n jewinowaty plaćić, doľhož njeje jeho wina w zjawnym jednanju, w kotrymž je wšě za swoje zakitowanje trěbne garantije mět, wotpowědujo zakon jej dopokazana

2. Nichtó njesmě so dla jednanja abo zanjechnanja něčeho zasudzić, štož njebě w času, hdyž je so to stało, po nutłkokrajnym abo po mjezynarodnym prawje chłostajomne. Runje tak njesmě so žane čese chłostan je wuprajić hač te w času chłostajomneho jednanja přihrožene chłostanje.

Artikl 12

Nichtó njesmě swojowólnym zapłimnjenjam do swojeho priwatneho žiwjenja, swojeje swójbje, swojeho bydlenja a swojeje korespondency abo njezakonskim škodam swojeje česće a swojeho mjena wustajeny być. Kóždy ma prawo na juristiski škit přećiwo takim zapłimnjenjam a škodam.

Artikl 13

- 1. Kóždy ma prawo, so znutlka slata swobodnje pohibować a sej swoje bydlenje swobodnje wuzwolić.**
- 2. Kóždy ma prawo, kóždy kra; inkluziwn je swój swójski kraj wopušćić a so do swojeho kraja wróćić.**

Artikl 14

- 1. Kóždy ma prawo, w drunich krajach před plesćěhanjom azyl pytać a wužiwać.**
- 2. Tute prawo njemóže so wužiwać w padže plesćěhanja dla ryzy njepolitiskich zlóstnistwow abo jednanjow, kotrež ranja cile a zasady Zjednoćenych narodow.**

Artikl 15

- 1. Kóždy ma prawo na statnu přisłušnosť.**
- 2. Nikomu njesmě so jeho statna přisłušnosť swojowólnje sćazać ani zaprajić prawo, swoju statnu přisłušnosť změnić.**

Artikl 16

- 1. Mužojo a žony w žeńtwykmanej starobje maja bjez wobmjezowanja na zakładže rasy, statne je přisłušnosće abo religije prawo, do mandželstwa .stupić a swójbu založić.**
- 2. Woni maja jenake prawa při zmandželenju, w mandželstwje a při rozwjazanju mandželstwa.**
- 3. Zmandželenje smě so jenož w swobodnej a dospołnej přezjednosći přichodnej mandželskeju stać.**

Artikl 17

- 1. Kóždy ma prawo, sam abo zhromadnje z druhimi wobsydstwo měć.**
- 2. Nichtó njesmě swojowólnje swoje wobsydstwo zhubić.**

Artikl 18

Kóždy ma prawo na swobodu mysłow, swědomja a religije; tute prawo wopłija swobodu, swoju religiju a swój swětonahlad změnić, kaž tež swobodu, swoju religiju abo swój swětonahlad sam abo w znromadnosći z drunimi, zjawnje abo priwatnje přez wučbu, praktikowanje, božu službu a wobkedžbowanjec nabožnych naložkow zwuraznić.

Artikl 19

Kóždy ma prawo na swobodu měnjenja a wuprajenje měnjenja tute prawo wopłija njehaćenu swobodu měnjenja a swobodu, sej njedźiwajo na statne hranicy informacije a ideje ze srědkami kóždehožkuli razu wobstarać, přijimować a dale dawać.

Artikl 20

- 1. Kóždy ma prawo na swobodu zhromadźnja a zjednoćenja za měrliwe zaměry.**

2. Nichtó n jesmě so nuzowač, zjednoćenstwu plišušeć.

Artikl 21

1. Kóždy ma prawo, so pći rjadowanju zjawnych naležnosćow swojeho kraja njeposrědnje abo plez swobodnje wolenycn zastupjerjow wobdžělić.

2. Kóždy ma pod jenakimi wuměnjemi prawo na pěstup k zjawnym zastojnstwam w swojim kraju.

3. Wola ludu tworí zakład za awtoritu zjawneje mocy; tuta wola dyrbi so zwuraznić plez so wospjetowace, woprawdźite, powšitkowne a rune wólby, kotrež wotměwaja so z tajnym wotedaćom hłosow abo po tomu runohódnym swobodnym wólbny modusu.

Artikl 22

Kóždy ma jako člon towaršnosće prawo na socialnu wěstotu a móže plez nutłkostatne naprawy a mjezynarodne zhromadne džělo wobkedžbujo organizaciju a pomocne srědki kóžděho stata wužiwać za swoju dostojnosć a swobodne wuwice swojeje wosobiny njeparujomne hospodarske, socialne a kulturne prawa

Artikl 23

1. Kóždy ma prawo na džělo, na swobodnu wólbu powołanja, na pěstěnjene a spokojace džělowe wuměnjena kaž tež na škit pěstěniwo bjezdžělnosći.

2. Wšitcy čłowjekoj maja bjcz kóžděje diskriminacije prawo na jenaku mzdu za jenake džělo.

3. Kóždy, kiž džěla, ma prawo na sprawne a pěstědne zarunanje džěla, kotrež jemu a jeho swójbje čłowjeskej dostojnosći wotpowědowacu eksistencu zawěšća a kotrež ma so, jeli trjeba, z druhimi socialnymi škitnyli napravami dopjelněć.

4. Kóždy ma prawo, za škit svojich zajimow džělarnistwa založić a tajkim pěstupić.

Artikl 24

Kóždy ma prawo na džělowe pěstawki a swobodny čas inkluziwnje pěstěnjene wobmjezowanje džěloweho časa kaž tež na prawidłowny pěstěny dowol.

Artikl 25

1. Kóždy ma prawo na za swoju strowotu a derjeměće a tu swojeje swójby pěstěnjeny žiwjenski standard, inkluziwnje dosahace zežiwjenje, drascenje, bydlenje, lěkarske zastaranje a trěbne socialne poslužby, kaž tež dale prawo na wěstotu w padže bjezdžělnosće, chorosće, inwalidity, zwudowjenja staroby abo drugeje straty svojich zežiwjenskich srědkow plez njezawinowane wobstejnosće.

2. Maćerje a džěci maja prawo na wosebitu pomoc a podpěru. Wšěm džěćom, mandželskim a njemandželskim, pěstěji jenaki socialny škit.

Artikl 26

1. Kóždy ma prawo na kublanje. Wučba dyrbi znajmjeńša w elementarnym abo zakładnym schodženku darmotna być. Elementarna wučba je obligatoriska. Fachowo- a powołanskošulska wučba dyrbi powšitkownje pěstupna być, a wysokošulska wučba dyrbi wšěm wotpowědnje jich kmanosćam na jenake wašnje wotewrjena być.

2. Kublanje dyrbi na poľne rozwiće čłowjeskeje wosobiny a na sylnjenje respektowanja čłowječich prawow a zakładnycn swobodow wusměrjene być. Wone dyrbi zrozumjenje, tolerancu a pjećelstwo mjez wšěmi ludami a wšěmi rasowymi abo nabožnymi skupinami spěchowac a džěławosć Zjednoćenycn narodow za zdźerženje měra podpěrować.

3. Starši maja přenjoyadne prawo družinu kubljanja wuzwolić, kotrež ma so jich džěcom posrědkować.

Artikl 27

1. Kóždy ma prawo, so na kulturnym žiwjenju zhronladnosće swobodnje wobdžěleć, so nad wuměłstwami wjeselić a na wědomostnym postupje a jeho wudobyćacn džěl brać.

2. Kóždy ma prawo na škit duchownych a matericelnych zajimow, kotrež wurostuja za njeho jako tworićela z džělow wědomosće, literatury abo wuměłstwa.

Artikl 28

Kóždy ma prawo na socialny a mjezynarodny porjad, w kotrymž móža so w tutym wozjewjenju wuprajene prawa a swobody poľnje zwoprawdźić.

Artikl 29

1. Kóždy ma winowatosće napěćo tej zhromadnosći, w kotrejž je jeničce móžne swobodne a poľne wuwice jeno wosobiny.

2. Kóždy podleži pľi wužiwanju swojich prawow a swobodow jenož tym wobmjezowanjam, kotrež zakon jeničce za tón zaměr pľedwidźi, pľipóznać a respektowanje prawow a swobodow druhich zawěšćić a sprawnym žadanjam moralki, zjawneno porjada a powšitkowneho derjeměća w demokratiskoj towaršnosći wotpowědować.

3. Tute prawa a swobody njesmedza so w žanym padže w napěćiwku k cilam a zasadam Zjednoćenych narodow wužiwać.

Artikl 30

Ničo w tutym wozjewjenju njesmě so do toho směra wułożować, zo so za stat, za skupinu abo wosobu prawo stwori, tajke džěło wukonjeć abo tajki skutk zwoprawdźić, kiž so na wotstronjenje w tutym wozjewjenju wuprajeny prawow a swobodow měritej.
